

**OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

z dnia 11 września 2013 r.

**w przedmiocie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów
wojskowych**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z treścią projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów wojskowych zgłaszając swoje uwagi generalnie opiniuje pozytywnie przedłożony projekt.

Rada zauważa, że proponowane zmiany są wynikiem orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 27 marca 2013 r. (sygn. akt K 27/12), stwierdził niezgodność art. 3 § 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 952, z późn. zm.) z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodzić się należy z projektodawcą, że pewną inspiracją w zakresie określenia kryteriów mających stanowić o tworzeniu i znoszeniu sądów mogą być wytyczne sformułowane w art. 20 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Nie mniej jednak nie może ująć uwadze fakt, że inna jest właściwość sądów wojskowych w czasie pokoju, a inna w okresie mobilizacji i wojny. Tym samym obciążenie wpływem spraw w sądach wojskowych uzależnione jest od wspomnianych okresów. Z tych względów zaproponowane w projekcie ustawy kryterium "zakresu obciążenia poszczególnych sądów wpływem spraw" nie jest właściwe. Należy pamiętać, że w przypadku mobilizacji i w okresie wojny w obszarze działań wojennych wymiar sprawiedliwości zostanie oparty na istniejących sądach wojskowych (właściwość sądów wojskowych rozszerza zarówno ustawa o powszechnym obowiązku obrony, jak i ustawa o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej). W ramach istniejących sądów wojskowych będzie można tworzyć nowe sądy lub wydziały zamiejscowe. W tym miejscu należy zauważyć, że sądy wojskowe w przypadku mobilizacji i w okresie wojny będą funkcjonowały w stanach etatowych czasu pokoju, albowiem, o ile można powołać sędziego sądu powszechnego lub administracyjnego bez jego zgody do służby wojskowej, o tyle nie można go bez tej zgody powołać do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w sądach wojskowych.

Z tych względów Rada proponuje, aby art. 3 § 3 ustawy - Prawo o ustroju sądów wojskowych otrzymał brzmienie:

„§3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi sądy wojskowe oraz określa ich siedziby i obszary właściwości, mając na względzie potrzebę zapewnienia racjonalnej organizacji sądownictwa wojskowego przez dostosowanie liczby sądów, ich wielkości i obszarów właściwości do rozmieszczenia Sił Zbrojnych realizującą zasadę dostępu obywatela do sądu i uwzględniającą ekonomię postępowania sądowego, w celu zagwarantowania realizacji prawa obywatela do rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie, a także mając na uwadze potrzeby Sił Zbrojnych w przypadku ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.”

Ponadto Rada proponuje wyeliminowanie z art. 3 § 4 punktu 2 albowiem z jednej strony nie określa się, jakie to inne sądy wojskowe będą tworzone, a w szczególności nie określa się ich struktur, podporządkowania oraz zakresu właściwości, z drugiej zaś strony przepis ten w przeszłości zezwalał na tworzenie sądów armijnych, dywizyjnych, polowych, a także wojskowych sądów PKP, Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i wielu innych, które nie sprawdziły się, a były wykorzystywane do innych celów niż sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. W obecnym systemie prawa sprawowanie wymiaru sprawiedliwości w czasie pokoju i okresie wojny przez wojskowe sądy garnizonowe i okręgowe oraz ewentualnie utworzone wydziały zamiejscowe jest w ocenie Rady przejrzystym i wystarczającym gwarantem przestrzegania procedur. Z tych względów Rada proponuje aby art. 3 § 4 otrzymał brzmienie:

„§4. Kierując się kryteriami i celem, o których mowa w § 3, Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, może tworzyć i znosić wydziały zamiejscowe wojskowych sądów garnizonowych.